

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Historica Relatio De Ortu Et Progressu Fidei Orthodoxae In Regno Chinensi Per Missionarios Societatis Jesu

Schall von Bell, Johann Adam

Ratisbonae, 1672

Cap. XIX. De raris cujusdam pueri ad aedificationem exemplis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11805

242 *Initia Expedit. Christianæ ad Chinens.*
elatori voce ulus, comūnem divertisset pieta-
tem. Majestate actionum, ipsiusque adeo
Numinis, augustiore præter solitum præsentia,
injuriam omnem prohibente, & reverentiam
arcanâ vi, vel ab hostibus sibi evincente.

CAPUT XIX.

*De raris cujusdam pueri ad ædificationem
Exemplis.*

DEberentur ætatibus singulis encomia, quæ
singulæ præclaris virtutibus per hæc tem-
pora excelluerunt. Ab adolescentia pla-
cuit incipere & meminisse parvuli, qui cum
Templi in Urbe Regia fundamentis Christianæ
pietati subnatus, postea consummatus in brevi,
raptus, ne malitia mutaret intellectum, me-
ruit in templo gloriæ, uti creditum, citò præ-
sentari. Filius is erat Reguli, Regis Sanguini
propinquus, natus anno, quo Tartari Imperium
auspicabantur. Hunc Mater quintum diem,
ut eniteretur, laborans, desperatis undequaq;
quæ corrogabantur mediis, ope tandem reli-
quiarum sancti Ignatii D E O confisa, ac invo-
cationi Divi illius Patriarchæ, demum partu le-
vata est.

Quam

Quam soboli salutem sacra lipsana attulerant ;
Matri quoque incuriâ de prole lætantium, pro-
pè neglectæ præstiterunt. A secundinis non
libera spiritum trahebat ; cum præter amuleta
sacrarum reliquiarum, manui Puerperæ tradi-
tus cereus benedictus, opem attulit, atque æ-
gram sibi restituit. Crevit interea parvulus,
& non ita certè naturâ, ut D E O intus monen-
te, & rebus sacris sua reposcentibus, semper
memor beneficii adolevit. Rogatus enim ;
an seriem actarum rerum, cum in lucem ede-
retur, rescisset? arcanâ vi, & relatione cætero-
rum se meminisse respondebat, & vivere ingra-
tum non velle iis, præter quos nec potuisset
vivere. Rebus itaque sacris & sospitatori P.
Adamo per totam, quâ vixit ætatulam, adhæ-
sit, præ cæteris fratribus natu majoribus, gra-
tiam ab origine primam reCOLens, & officio-
rum, quo licebat genere, compensans.

Matre postea cum fratribus aliquot, morbillo-
rum virulentiâ è vivis sublatâ, judiciarius qui-
dam Patri persuasit, filium hunc natu minimum
genii non Chinensis, imò averfi à progenitori-
bus, & à sanguine regio degeneris fore, qua-
propter amotum à se, & è Palatio dimissum,
inter extraneos vellet. Prævaluerunt insa-
nâ prognostica supra naturam : Pater extorrem
parvulum fecit ; quamvis consanguinei il-
lum, ut egregiæ indolis puerum, quam præ

244 *Initia Expedit. Christianæ ad Chines.*
se ferebat, complecterentur. Ubi sextum
ætatis annum hæc spes rerum Christianarum at-
tigerat, in morbum incidit periculosum; à quo,
cum nullâ medicorum ope posset liberari, jam-
que deploratus triduo toto nihil gustasset, voce
interclusâ tantum non spiritum ducebat. Ad-
monitus de periculo P. Adamus adfuit, & pro-
curandi salutem animæ nondum per sacrum ba-
ptisma renatæ magis, quàm corporis proximè,
ut credebatur, deflendi sollicitus omnia secura-
fore & facilia, dummodo sibi permittatur, pro-
mittit: utique ei vitam viventi expeditiùs ser-
vaturus, qui eandem procuraverat nondum nato,
ijsdem medijs utrobique efficacibus, & valituris.
Promissio, quòd videretur temeraria, à pluribus
qui aderant, risu excepta est, ab alijs funeralia
jam apparantibus non sine indignatione audita.
Consensit nihilominus Parens, & puer curæ spi-
ritus, quæ prima intendebatur, commissus, P.
Adamo traditur. Hic instillatis ori aquæ gut-
tis aliquot, olei item ac salis, magis ad tegendum
baptismi consilium, quàm quòd corpori profu-
tura hæc constarent ablutus ob originis vitio &
emundatus in Christianum est, ac Joannes nun-
cupatus: Quando insuper, nondum horæ qua-
drante elapso, salus corpori reddita est; præsen-
tibus, qui prius aderant stupore defixis. Aper-
tis oculis revalescens circumspicit, manibus-
que jam suis innitens, & non nihil se erigens,
adju-

adjutusque ab adstantibus refedit, qui videbatur mortuus. Prima vox fuit, quâ P. Adamum compellans, Patris eum nomine salutavit, atque animæ curam, ut haberet, cujus vitam temporalem adjuvisse visus est, postulavit. Restituto subinde in integrum adolescenti persuasum fuit, ut pro gemino beneficio, cælitus accepto, gratum se præberet, atque templum adiens, ibi sospitatore DEUM adoraturus fidem palàm profiteretur. Lætus consilio, splendide, quemadmodum Reguli Filium par erat, induitur, innexâque collo coronâ precatoriâ, sacrâ reliquiarum bullâ appensâ, gestiens hoc ornatu amplius quàm paterno illo, genitorem adit, licentiam sistendi se DEO, abjectus in genua flagitat. Verùm homo gentilis, & avitæ superstitionis tenax, filij preces firmatus ut non audiat, ne tamen non audire videatur, differt, & quâ potest arte eludit, compositis tantisper ad conciliandum & à mærore avocandum filium verbis. Interea ad sacrificandum Dæmonibus, pro salute filij restitutâ, domi suæ se accingit; magno errore, & perquam vano, gloriam DEO debitam daturus alteri. Et verò tenebrarum princeps non defuit, destinatæ sibi venerationi promovendæ. Egressus adolescens à Patre, in conclave se receperat tristis, sed obfirmatus animo non participandi de paterno scelere, & neutiquam negandi ejus, qui se per

bene-

Q3

246 *Initia Expedit. Christianæ ad Chines.*

beneficia geminatæ salutis prior attraxerat. Repente sonitus, quasi tumultus comprimentium se turbarum, & per cubiculi fenestram irumpentium ad aures allabatur; videt ignei vultus ingentis staturæ virum, eo schemate quo QUON, YUN Idolum visitur, cui tum Pater momento litabat, cum pluribus aliis nigri oris, parisque staturæ monstris adversus occurrentem. Exclamat parvulus, & ingenti metu excitus ad lamenta domesticos implet, nec consternationis causam valens explicare, consilii inopes, (quod unum trepidis occurrerat) silentio compellit ultro jam præstare sibi, quod antea improvidè negaverant. Defertur ergo ad Ecclesiam, Patri Adamo commendatur, atque hoc, ut sibi videbatur, imposterum hospitio tutus, ipse inter Christi Domini ac Deiparæ sanctissima nomina oculis & auribus proposita acquievit. Commodum accidit ad pueri institutionem permissum à DEO terri- culamentum, & facta per dies aliquot domus paternæ mutatio. Assuevit enim exinde manè, & vesperi, flexis genibus coram imagine DEO se commendare, aquæ lustralis & sacris reliquiis habere pretium, quotidie Missæ sacrificio interesse, quidquid ad fidem doctrinamq; pertinet, plenè ediscere. Nec imposterum Regulus domum postliminio receptum, vetuit frequentare Ecclesiam, quin etiam profectus ad

ad bellum, filio ibidem prosperorum eventuum suscipiendum pro se patrocinium commendavit. Usus enim verò hâc occasione est strenuè adolescens ; Nam per istos , quibus Parens ad bellum discesserat menses, sumò manè ipse ferè primus in templo comparuit , & non nisi inclinato in vesperam sole recessit . Demirabantur omnes hanc parvuli perseverantem devotionem, volatili illi ætati rarò insitam . Provectiores modestiâ & compositione vultûs imitabatur . Absoluto sacrificio reliquis recedentibus ipse ad collaterales aras in genua procumbens B. Virginem & sanctos Angelos pronus venerabatur . Diebus festis dum post Missarum solennia concio haberetur , ipse in eodem loco , ubi genua prius flexerat, præter puerorum morem stabat imotus, sacræ eruditioni intentus . Interrogatus : num quæ ibi dicebantur , intelligeret ? repetebat sumatim aliqua , quorum multi ex adultis non meminissent . Erroris, si quis per ætatem inadvertenti obrepisset admonitus, verecundiâ ac profusis lacrymis pænitudinem testantib', ac promissis securæ fideiûs cautelæ respondebat . Post peractum Missæ sacrificium sacerdoti gratias agenti propè assistebat itidem de genibus, comûni Domino de participato sacrificii munere, inatâ inclinatione magis, quàm persuasione humanâ, gratias redditurus . Assurgebat per id

248 *Initia Expedit. Christianæ ad Chinens.*
tempus recens DEO templum, atque ideo dispositæ in pavimento sacrae imagines, donec tabulae ad ipsas excipiendas, & ornandas pingerentur. Ad has frequentissimus, nunc genu flexus, nunc repetitis amplexibus atque osculis piè admotis adstans, quo poterat modo, amorem & reverentiam contestabatur. Interdum avulsus à famulis prehensâ manu seorsim, atque ut plurimum ad Templum secum invitabat Patrem Adamum, ut sine teste liberiùs de rebus Divinis audiret; jam enim molesti esse illi, & verò etiam prohibitori tandem videbantur, innoxiam rerum sacrarum hanc in puero cupiditatem. Nec tamen etiam divertebat semper eorum praesentiam, quin libros picturis sacris ornatos evolveret, & vel ab ipsis, quod unâ eos ipse scire desiderabat, quid illæ icones docerent studiosè perquireret, obstrepentes gravi supra genium dissimulatione compescens. Inter alia libellum, ex icunculis ab infantia ad usque Passionem, Christi vitam referentibus, comportatum assiduè voluebat manib⁹; sub initium de singulis sollicitè inquirere; ac subinde doctior de illis duntaxat, in quibus hæsitaret, solitus interrogare; ut vel nolenti fidem faceret se ex animo rem gerere. Ex quaestionibus assiduis erat: Quale discrimen in caelo inter Sanctos & Angelos; quæ meritorum, & prærogativæ cujusvis ibi excellentia? quæ eminentia

tia Beatissimæ Virginis ? quæ omnium ad ipsam
& DEUM comparatio ? Initio Idola patria dis-
quirere inter Cœlites conabatur ; postea nullâ
amplius eorum mentione factâ liquido mon-
stravit , nosse se , locum non esse illis in cœlo.
Inter cæteras passionis Christi Domini repræ-
sentationes , Judæ proditoris vultum notaverat
præ cæteris à pictore carbone signatum. Intel-
lectâ dedecoris causâ , quotiescunque in libro
obvium haberet , torvis oculis intuens accusa-
bat proditorem , & indice faciem scelerati im-
petens crimen exprobrabat , certo concepti in
Christum amoris indicio. Quondam ægotanti
assidens medicus , sensim arti suæ diffusus , pa-
raverat spiritibus malignis supplicare. Jam
mensa posita cum thimiamate pictam dæmonis
imaginem ferebat. Adfuit inopinatò P. Ada-
mus ; rogatus tantisper , dum vacaret accessus ,
opperiri , fraudem advertit . Itaque dilatos
præter morem aditus audax perrupit , impor-
tunus sacrificio impietatis , opportunus pieta-
tis subsidio. Lætus cœli suppetijs adolescens ,
hucusque tristior , prævertens salutationem om-
nem , nec differens , de mæroris causâ inter-
rogari , fulmina verborum coram Patre expedit
in Medicū : Iste , inquit malis artibus morbū mihi
aggravat : iste occidit , dum sanare vult : & hi o-

Q 5

mnes,

250 *Initia Expedit. Christiana ad Chineses.*

mnes, famulos digito comonstrans, me neglecto beneficium adjuvant, & hosti meo adstipulantur. Illico discerptam in partes damonis effigie, abjectisque profanis ornamentis, mensaque cum medico amotam gavifus conquievit.

Quæ in pectore boni adolescentis versus DEUM ob beneficia collata, gratitudo radices egerat, eadem quoque versus instructorem, ad optima quæq; sibi documento factum, prono affectu ferebatur. Postquam manè DEUM in Ecclesia adorasset, Patrem invisebat provolutus in genua, de more gentis ter, aut etiam quandoque novies, capite in terram inclinato, primùm consalutans. Prohibebat precibus ac monitis, hoc obsequium Pater, aut saltem rariùs exhiberet, imperabat. Verùm deberi hoc ab se gaudens reponebat ille. Quid? quod etiam famulo domestico, quod ægro nuper deseruisset, aut sæpius invisens fuisset consolatus, similibus officiis se gratum præstabat. Bellaria & fructus sibi submissos protinus deferri ad Patrem Adamum, aut ad hujus adventum differri, tum hospitis honori, mensæ apponenda jubebat. Eundem si fortè fatigatum, aut negotiis præpeditum intelligeret in suo conclavi detineri, tacitus præ foribus affidebat,

pro-

prohibebátque omnem tumultum, importu-
niùs accedentes, vel illac transeuntes admo-
nens ne facerent molestiam. Placebat Pa-
renti Regulo, iste filii in Patrem, à quo vitam
spiritualem hauserat, affectus, & quamvis homo
cæteroquin militaris cum sequacibus suis, id
fato, & teneræ assuetudini identidem totum ad-
scriberet; tamen arcanâ vi ferebatur, ut negligi
se, & penè ignorari à filio pateretur, dum hic
in Patrem Europæum totus abripiebatur: ma-
jori utique efficaciâ dilectionem confirmante
propinquitate animæ, quàm corporis; & rectè
credito fatum esse, quod imortalitati gereba-
tur. Admonitus adolescens, ut in ægritudi-
ne valetudinis Magistro imposterû obtempera-
ret, collecto vultu; equidem hætenus, quidquid
secus egisset, non nisi ex morbi intemperie, &
vehementiâ ægritudinis accidisse dixit, cætera
promptissimè, quæ mandaret Pater, executu-
rum. Exploraturus propositi fidem me-
dicus, pharmacum propediem propinan-
dum Patri obtulit, quod decumbenti
deferret: non fefellit opinio; continua-
tis diebus tum Patri tum domesticis amara-
quæque & insveta offerentibus promptissimè
paruit.

Ali-

Aliquando aulam ingressus invenit involu-
 crum picturarum, quas Regio dono acceptas,
 ut essent ad manum, super umbone servabat;
 Dum has exolvit, incurrit in effigiem P. Ada-
 mi, quam Discipuli honoris, & amoris ergo,
 pingi curaverant; atque unam quidem justæ
 staturæ sed habitu Tartarorum: alteram longè
 minoris, sed ornatam habitu sacro cum super-
 pelliceo & stola. Illâ puer amotâ, hanc,
 quamvis esset deterior, & prototipo dissimi-
 lior, quia tamen religionem repræsentabat,
 ad parietem appendi jussit, & protinus in ge-
 nua procidens more Sinico adoravit: illum
 utique simul reveritus in effigie, cujus ipse qui
 penicillo erat expressus, studio & voluntate
 nitebatur esse imago: pietatis videlicet Chri-
 stianæ auctorem D E U M. Mox evocatum,
 qui fortuito aderat, Patrem, quasi magni mo-
 menti causa subesset, ignarum consilii ducit
 in conclave, ibique præsentem sedulo cum
 effigie confert, atque istam rursus, ut antea,
 reveretur: pari hilaritate conversus ad Patrem
 suum spirituales pariter adorat.

Accidit ut famulus, qui Patrem deduce-
 bat, vestem adolescentis curiosè circumspici-
 ens plusculum laudaret (erat hæc pretiosarum
 pel-

pellium, & artis juxta ac materiæ præstantiâ
dives, advertit cupiditatem puer, statimque
exutam donare proposuit. Prohibuerunt
domestici affirmantes frustra donari vestem;
quâ usurus non esset qui acciperet, subintu-
lit puer: dabit alteri; si recuset uti: dabit pro-
pinquis: dabit quibus velit benefacere. Non-
dum illis assentientib⁹ ad argumenta parvulo-
rum lachrymas confugit, omnibus persuasu-
rus. Descensum tandem est in pacta utrinq;
ut parvulus vestem hanc tamdiu servaret, dum
majorem aliam & aptiorem pro famulo, quàm
Regulus promiserat, donaret, illico traden-
dam. Conditione acceptâ seponi vestem
suam tam diu voluit, donec altera, quæ expe-
ctabatur sibi ac famulo obtigisset.

Prolixi morbi cum soleant esse tædiosi, &
vix ab adultis patienter tolerari, non tamen
dejecerunt animum, aut abstulerunt patienti-
am, & magnanimitatem pueri. Mensibus
aliquot ægrotavit, succedentibus sibi morbis,
& quandoque plenâ acie confertim invadenti-
bus; nunquam tamen evicere, ut verbulo con-
quereretur, aut suspirio vel contractiore vultu
deliquium aliquod animi proderet. Interro-
gatus quî valeret, constanter respondebat: be-
ne: atque dum pedibus valebat insistere,
ve-

254 *Initia Expeditionis Christ. ad Chinens.*
vestibus indui quotidie voluit auratis, ac cingulo ita corpus aptari, ac si hospites excepturus, aut ipse aliquò profecturus esset. Eruperunt varijs in corporis partibus apostemata, quæ licet torquerent, non ferebat impatienter: ubi maturis illis admovere manum ad eliciendam saniem opus erat, idque fortassis crudelius agerent domestici, quam fractæ ferrent vires, invocato sapius DEO ut misereretur; blandè tortores, qui ista exequabantur ferociùs, allocutus; parce frater, ajebat: rogatus postea num iratus fuisset, minimè inquebat, quin potius debitorem se agnosco beneficij. Recusaverat nonnullis vicibus pharmacum in domo paterna: Itaque ut persuaderetur, fuit introductus unus è militibus, qui truci vultu minaciùsque verbis puerum ad obsequium compelleret: Prævenit adolescens, & imperterritò vultu pharmacum manibus prætendens, conversus ad militem atrocibus vicissim verbis hominem involavit, tum enim vicisse visus poculum constanter hausit. Interrogatus, cur sic egisset, Respondit: servus est Patris mei, idèoque & meus: unde ergo illi vel tanta auctoritas, vel mihi ab illo metus? non decebat interea nec de morbi, nec de medicinæ amarore me conqueri, minùs ipsius comminatione perterrefieri.

Mense

Mense uno, antequam puer obiret, Pater
Regulus, Imperatorem extra muros, qui Re-
gni confinia terminant, venatum comitaturus,
destinabat unum è servis, qui filio erat cæteris
molestior, secum deducere, ægrè audiit impe-
rata servus, itineri & incommodis præter con-
ditionem inassuetus. Non habens, qui patro-
cinium susciperet, ab illo, quem toties offen-
derat, adjutus est. Nam continuo injuriarum
oblitus, quod adverterat famulo gratum fore,
omni ope procurandum suscepit. Quin imò
suis diffusis viribus collegam ad persuadendum
adscivit P. Adamum. Initio repugnabat Pater,
& suadebat, ut perversum hominem à se re-
moveri pateretur: tum ille: à te ipso, Pater
mi, didici bonum pro malo reddere, ecce
nunc hujus præcepti adimplendi occasio, cur
negligam? Ita utrobique persuasit, ac servo im-
petrata à profectioe vacatio; Verùm homo
hic, beneficio nil melior factus, post unum
diem, alterúmve ut antea solebat, sine causa
adolefcentem afflixit: quando captato alloquio
Pater: ecce inquit, Genitor tuus nondum dis-
cessit: vis faciam ut illum socium abducat? At
ille placidissimo ore, eja respondet, ne nos be-
neficiùm contulisse peniteat! Cùm advertisset me-
dicos de sua salute diffidere, evocato Patre seriò
con-

contestatus est, se mori paratum, suos admonens, ne ultra tempus & pharmaca perderent. Subinde applicatum per errorem emplastrum, cum denuo removeretur, tam copiosus repente sanguis è plaga effluxit, ut mox videretur deliquium secuturum, & jam qui circumstabant, parabant lachrymas: sed ille quasi nihil advertens intrepidè ad Patrem; nondum inquit, sequetur anima, mi Pater, præterquam quod mortem non timeo nihil morabor, si Dominus vocaverit. Quando aliter non poterat, oculis crebriùs & diutius in Patrem defixis animum valedicentis atque ea, quæ didicerat, animo exequentis indicabat. Aderat fortè dies S. Joanni Baptistæ sacer, quo ferebat conjectura emigraturum; quòque ipso biennium antè, tum sexennis baptismum, ac nomen Joannis susceperat, cum improvisò crustulas aliquot panis saccharacei ab Ecclesia sibi afferri postulat, alterius loci panem se non esurire professus. Visus fuit omnibus exinde meliusculè habiturus imposterum, quamvis tantummodo ultimus rerum caducarum appetitus hic fuerit. Discesserat quin etiam ab urbe unius levcæ itinere Pater, suâ opinione valentior postea revisurus: quando redux ad supremum agonem adolescentis accitur. Intellexit tamen ex adstantibus, rogatos fuisse
sæ-

sæpius ab illo, qui Patrem advocarent: timore ingenti se correptum affirmasse, clamasse, Patris sui auxilium sibi ne denegarent: interea crebrò thecam reliquiariam sublatam manibus, nunc ori nunc oculis, nunc pectori admovisse, sæpius sanctissimum DEI nomen invocasse, & tandem, ut superveniens agoni inspexerat ipse, placidissimo sine quievisse. Non dubium quin hæc morientis anxietas, inque DEUM & res sacras fiducia indicium fuerit obtentæ salutis; cui impediendæ hostis animarum sollicitè incumbens, adusque supremam luctam invigilaverat. Credi potest, quòd qui olim istis terriculamentis edoctus fuit ad Ecclesiam confugere; nunc quoque similibus terroribus obsistere, consuetis pietatis artibus, atque in DEUM, resque divinas affectu solito voluisse.

Obtulit Pater tapetem auro textum corpusculo involuendo; sed eo opus non fuit, cum Tartari satis inhumanè pueros igne in cinerem redactos, nec sepulturâ quidem dignentur. Quare cum neutiquam sepeliendum permitterent; satis fuit funus comitari, & aspicere rogo impositum, ac more gentis teneriore dignum affectu deplorasse. More Christiano tamen quia jam discretionis annos eximiâ ingenij perspicacitate superaverat adolescens; ne huic ætati facilè quid fallente iudicio contra-

R

atum

Etum labis iter ad cœlum impediret, aliquot
pro eo Missæ sacrificia DEO oblata sunt. Post
aliquot dies nocte intempestâ cum vix obdor-
misset Pater, audire sibi visus est vocem olim
notam, quæ Pater, Pater, iteratò clamabat.
Experrectus & suo adolescentem nomine com-
pellans: addidit quomodo te habes? Videre
visus est illico Joannem cum tribus socijs lecto
adstare, & cubiculum copiosâ luce illustrare.
Potuit visus hallucinari, non tamen auditus.
Distinctissimis quippe verbis recedentis à con-
clavi vox percepta est. Pater meus, inquebat,
& mater mea dereliquerunt me; Dominus au-
tem assumpsit me; Neque aliter quondam eve-
nerat: Mater quippe nutrici transcripserat in-
fantem: Pater autem omnino abjecerat, tum
quod extra Palatium famulis educandum per-
miserat, tum quod paternum affectum muta-
tio paternorum rituum ac superstitionis abstu-
lisset. Certè cum in hac suprema filij ægri-
tudine aliò profecturus rogaretur, ut prius fi-
liolum inviseret, & levamen afflicto adferret,
non fecit. Quod licet adolescenti non leve
pondus tristitiæ imponeret; tamen illud ge-
nerositate animi semper texit, nec verbulo
unquam de parente conquestus. Aliàs pari
eventu vocari iterum se sentiens P. Adamus so-
mnum excutit, atque Joannem adstare videt in
veste attalica, cum plurimis ejusdem ferè ætatis
&

& gloriæ Socijs. Claritate porro oculos perstringente tantum licuit audire : Pater , & quid adhuc mærore affigeris ? Fuerint hæc seu sanctæ dilectionis somnia , seu speratæ , ac quantum licuit , creditæ felicitatis non vanæ cogitationes , sæpius animo pro vitæ , quàm adolescentulus exegerat , conditione recurrentes. Certè spectata P. Adami virtus , & laureata tot apud DEUM meritis canities , cuilibet facile persuaserit , mera hæc non fuisse figmentata ; sed pro causæ æquitate saltem omina , si non apertas veritates. Dispari exitu Joannem subsecuti sunt alij è domesticis. Una ex nutricibus , quæ medicum evocaverat superstitione Gentilium , & Idoli veneratione potius quàm arte , quam penitus ignorabat , ægritudinem ab adolescente depulsurum , quicquid per suam ignorantiam & imposturas vires illius planè dejecerat , à sanioribus postea medicis non ultrà reparandas : Ubi ad mortem ille appropinquare cœpit , ipsa repente toto corpore dolere , & domum delata sensum amittere , atque etiam præcedere ex vita compulsæ est ; non eò tamen , quò ipse festinabat , ipsomet diversum iter nutricis biduò ante mortem enarrante. Præfectus aulæ Paternæ , qui avertere Joannem ab Ecclesia , & minus reverenter habere consueverat , non multò post Dominum suum ad venationem

260 *Initia Expedi. Christiana ad Chines.*
profecutus, ubi cervum sagittis impetit, &
præproperè eques insequitur, objectum arbo-
ris stipitem non advertens, in hunc impegit,
& unâ cum equo corruens confraçto crure u-
sum ejus amittit; idque eodem die, quo par-
vulus propè jam migrabat è vita.

Collegit ex busto innocentis corpusculi Pa-
ter per famulos domesticos, atque ipse, quot-
quot potuit officula, eaque arculæ testeæ can-
didissimæ inclusa, inque novo templo, cui o-
peri ipse assiduus interfuerat, & in quo ad exi-
miam pietatem non ut tyro; sed tanquam ve-
teranus honoris Divini commilito se exercu-
erat, eo ipso loco, ubi genu flectere, & Missæ
sacrificio frequentius adesse erat solitus piè in-
adventum Domini servanda condidit.

CAPUT XX.

*De alijs Christianarum virtutum
exemplis.*

HAbuit imitatores hæc, de qua egimus, rara
indoles adolescentis, eâdem cû illo stirpe
Regiâ illustres non paucos, virtute con-
spicuos, qui licet omnino affecuti necdum es-
sent eandem animi felicitatem, tamen amantes
se Divinæ legis, & filios Europææ pietatis
gaudenter profitebantur. Majoris industriæ
fuit